

Kunnskapsdepartementet - KD

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 20/00396-6
Arkivkode: F00
Saksbehandler: Hanne Ingerslev,
Deres referanse: 20/1146
Dato: 24.09.2020

Høringssvar - Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern og forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid

Vi viser til høring fra Kunnskapsdepartementet, datert 19. juni 2020, på forslag til forskrift om retningslinjer for to barnevernsfaglige masterutdanninger med høringsfrist 30.09.20. Utkastene til forskrifter skal sees i sammenheng med regjeringens høringsnotat om kompetanse i barnevernet der det foreslås å innføre krav om mastergrad for visse oppgaver i barnevernet.

I høringsbrevet uttrykker departementet at forslag til retningslinjer skal vektlegge utvikling av analytisk og klinisk kompetanse. Dette er i samsvar med KS' syn. For å ivareta kompleksiteten i barnevernsarbeid er det nødvendig med både teoretisk kompetanse, gode ferdigheter i å samtale med barn og foreldre i utfordrende situasjoner, og god faglig analytisk kompetanse. KS er opptatt av at barnevernsfaglige masterutdanninger skal føre til en reell styrking av kompetansen og en god integrering av teoretisk kunnskap og praktiske ferdigheter.

Begge utdanningene skal kvalifisere for arbeid både i kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjon. Master i barnevern er en utdanning for barnevernspedagoger og bygger på bachelor i barnevern. Master i barnevernsarbeid skal tilpasses kandidater med bachelor i sosialt arbeid og vernepleie, men også være åpen for flere utdanningsgrupper. Departementet har utarbeidet høringsspørsmål for hver utdanning. Vi gir i det følgende innspill og kommentarer til hvert av forslagene til forskrifter. Spørsmål vi ikke har kommentarer til, er ikke gjengitt.

Forslag til forskrift om retningslinje for masterutdanning i barnevern

1) I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?

Det er i forslaget lagt vekt på kompetanseområder som vil bidra til integrering av teori og ferdigheter gjennom utdanningen. Masterutdanning i barnevern bygger på bachelorutdanning i barnevern og forskriften er ment å understøtte faglig progresjonen fra bachelorutdanning til masterutdanning. En trinnvis kobling og videreføring av kompetanseområder gir et forståelig og visuelt godt bilde av helheten gjennom utdanningsløpet i en 3 + 2 modell. Kompetanseområdene som avsluttes og erstattes av nye harmonerer med forventninger til progresjon og analytisk nivå og gir rom for et mer avansert læringsutbytte enn hva som oppnås gjennom grunnutdanningen.

Læringsutbyttebeskrivelsene ivaretar i stor grad kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som etterspørres av praksisfeltet, men KS har innspill til innhold i noen av kompetanseområdene. Det gjelder i hovedsak kunnskap beskrevet i det nye kompetanseområdet *Innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis*. En faglig fordypning i dette kompetanseområdet er ment å bidra til at fremtidens ansatte i barnevernet får nødvendig faglig spesialisering rettet mot å løse oppgaver i kommunalt barnevern og barneverninstitusjon. Se utdypende svar under spørsmål fem.

4) Formålet med forskriften er å sikre at kandidater med samme utdanning får samme sluttkompetanse uavhengig av hvilken utdanningsinstitusjon de er utdannet ved. Hvordan vurderes dette å være ivare tatt i læringsutbyttebeskrivelsene?

Læringsutbyttebeskrivelsene med gitte innspill ivaretar grunnkompetansen som etterspørres av kommunene. KS støtter nasjonale deleksamener på områder med kritisk kompetanse.

5) Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet til forskrift? I så fall hvilke?

§ 7a Innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis – Kunnskap.

Kandidaten har avansert kunnskap om systematisk internkontroll og kan identifisere avvik fra kunnskapsbasert praksis og endre praksis ved behov.

KS vurderer beskrivelsen under dette punktet som for snever. Kandidaten vil ha nytte av bredere kunnskap enn det som ligger i avansert kunnskap om systematisk internkontroll og å kunne identifisere avvik fra kunnskapsbasert praksis og endre praksis ved behov. I lys av det fremtidige utfordringsbildet i kommunal sektor knyttet til økonomi, demografisk utvikling og innbyggernes behov for velferdstjenester, anser KS det som viktig å ta inn kunnskap om hvordan finne frem til behov i egen kommune i dialog med innbyggerne og brukere av tjenesten. Kunnskap om hvordan skape eller få innsikt i innbyggernes behov og teori om hva som bidrar til innovative prosesser i møte med praksis, vil gjøre kandidaten bedre rustet til å initiere og delta i utvikling av bærekraftige og fremtidsrettede barneverntjenester.

§ 13. Utredning, analyse og beslutning om tiltak knyttet til barnets omsorgssituasjon - Kunnskap

a) Kandidaten har avansert kunnskap om barnets utvikling og psykiske helse.

KS vil her tilføye kunnskap om *barn med særlige behov og funksjonsnedsettelse*.

6) Er det innhold som bør tas ut eller nedtones i utdanningen? I så fall hva:

§ 4 Barnevernsfaglig kompetanse – Kunnskap, pkt. c. Kandidaten har avansert kunnskap om barn og unges sosiale og digitale arenaer, samt fritidsarenaer.

KS stiller spørsmål ved om kandidaten skal ha avansert kunnskap om barn og unges sosiale og digitale arenaer, samt fritidsarenaer som en del av den barnevernfaglige kompetansen.

Kunnskapsbehovet kan forstås dekket under pkt. c i § 13 *Utredning, analyse og beslutning om tiltak knyttet til barnets omsorgssituasjon – Kunnskap*; kandidaten har avansert kunnskap om seksuelle overgrep og vold, herunder risiko og trusler knyttet til bruk av internett og sosiale medier.

7) Det er foreslått nasjonal deleksamen for utdanningene. Vi ber om høringsinstansenes innspill på en mulig innføring av nasjonal deleksamen i jus for de barnevernsfaglige masterutdanningene.

KS anser jus som en kritisk kompetanse i de barnevernfaglige utdanningene, og vil derfor støtte at det innføres nasjonal deleksamen.

8) Praksisstudier kan beskrives i forskriften, men skal da beskrives på et overordnet nivå. Detaljert beskrivelse av praksisstudiene skal skje ved den enkelte utdanningsinstitusjon. Det er ikke lagt inn krav om praksisstudier i utdanningene. Utdanningsinstitusjonene kan likevel tilby praksisstudier som en del av utdanningene. Vi ber høringsinstansene særlig vurdere om det bør forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene eller om dette kan vurderes ved den enkelte utdanningsinstitusjon?

Kravet til praksis er tydeliggjort i retningslinjer for grunnutdanningen. Det er samtidig viktig å ivareta behovet for et praksisnært utdanningsløp på masternivå. Dette hensynet kan ivaretas på andre måter enn ved tradisjonell praksis for eksempel gjennom for prosjektarbeid, krav til samarbeid med praksis i oppgaver og ulike former for aksjonsforskning.

9) Har du/dere andre innspill enn det dere allerede har gitt ovenfor?

Ingen videre innspill.

Forslag til forskrift om retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid

1) I hvilken grad vurderes læringsutbyttebeskrivelsene i utkastet til forskrift å dekke behovet for kompetanse i barnevernet?

Praksisfeltet trenger kandidater med kliniske ferdigheter og analytisk og kritisk kompetanse i møte med barn, unge og deres familier. Det trenger også kandidater som kan reflektere kritisk over egen praksis og se sammenhenger mellom egen praksis, forskning, politiske diskurser og relevant rettspraksis. Videre vil praksisfeltet ha nytte av kandidater som kan gjennomføre fagutviklingsprosjekter og samarbeide med barn, unge og familier for å utvikle feltet. KS mener læringsutbyttebeskrivelsene dekker disse kompetansebehovene.

3) Hvordan vurderes graden av detaljering med hensyn til utdanningsinstitusjonenes behov for autonomi (mulighet for lokal tilpasning)? Vi ber særlig utdanningsinstitusjonene gi innspill på dette spørsmålet.

Detaljeringsgraden på læringsutbytteområdene er høy, og KS stiller spørsmål ved om dette har et omfang som kan motvirke muligheten for å oppnå avansert kunnskap og kompetanse.

4) Formålet med forskriften er å sikre at kandidater med samme utdanning får samme sluttkompetanse uavhengig av hvilken utdanningsinstitusjon de er utdannet ved. Hvordan vurderes dette å være ivaretatt i læringsutbyttebeskrivelsene?

Læringsutbyttebeskrivelsene, med gitte innspill i punktene under, ivaretar grunnkompetansen som etterspørres av kommunene og legger til rette for samme sluttkompetanse.

5) Er det kompetanse som mangler i høringsutkastet til forskrift? I så fall hvilke?

Det bør vektes høyere at kandidaten har kompetanse i å utnytte og dele kunnskap og kompetanse i egen tjeneste (inklusive flerfaglig kompetanse), og på tvers av tjenester og sektorer. Nettopp fordi kandidatene

vil ha ulik utdanningsbakgrunn og arbeidserfaring, ligger det til rette for å tematisere styrken i og anvendelsen av flerfaglighet.

Praksisfeltet vil ha nytte av at kandidaten har kompetanse i å analysere arbeidsstedets praksis opp mot foreliggende kunnskap (forskning, tilsynsrapporter, barn og familiers erfaringer). Slik analyse bør ligge til grunn for innovasjon/endringer. KS spør om slik kompetanse er tilstrekkelig ivarettatt i de ulike læringsutbytteområdene.

Det står under § 6 at kandidaten kan kommunisere om analyser og konklusjoner ut fra eksisterende forskning og ulike perspektiver på barn, unge og familier i utsatte livssituasjoner, både med spesialister, interesseorganisasjoner og til allmennheten. Dette er viktig å kunne. Like viktig er det at kandidaten kan:

- systematisere og analysere kunnskap om barn og familier i enkeltsaker, og anvende dette i muntlige og skriftlige vurderinger av barnets situasjon på en måte som er etterprøvable og transparent f.eks. hvis saken skal behandles i fylkesnemnda/rettssystemet.
- velge tiltak iht. barnets opplevelse av sin situasjon, og familiens samlede utfordringer
- utvikle samarbeidsrelasjoner med familier, fosterfamilier og andre samarbeidspartnere.

Ovenstående punkter kan styrke praksisrelevansen i utdanningen, og svare ut noe av svikten som er påvist blant annet av Helsetilsynet. Dette må bygge på kunnskap og kompetanse fra grunnutdanningene slik at de utgjør en fordypning av denne kunnskapen.

6) Er det innhold som bør tas ut eller nedtones i utdanningen? I så fall hva:

I § 8 d står det kandidaten kan tolke relevante lover. KS vil bemerke at lovfortolkning hovedsakelig utføres av nasjonale myndigheter. Ordet tolke bør derfor fjernes. Det er imidlertid viktig at kandidaten kan anvende relevante lover og menneskerettigheter, slik det står.

7) I kapittel 5 Opptakskrav, studiets oppbygning og praksisstudier er det beskrevet opptakskrav til masterutdanning i barnevernsarbeid. Vi ber høringsinstansene vurdere hvorvidt forskriften bør omtale opptakskrav og hva opptakskravene eventuelt bør være.

KS synes forskriften bør omtale opptakskrav.

Siden de to masterutdanningene i barnevern får litt ulik innretning, er det positivt at utdanningen i barnevernsarbeid er åpen for alle tre sosialfaglige bachelorutdanninger. Dette gir større valgmulighet for barnevernspedagogene i valg av videreutdanning. Vi støtter også at utdanningsinstitusjonene kan vurdere om søkere med annen helsefaglig, pedagogisk, psykologisk eller samfunnsvitenskapelig utdanning, og minimum ett års relevant yrkeserfaring, er kvalifiserte for opptak.

Når det åpnes for et større spekter av grunnutdanninger, fordrer dette at utdanningsinstitusjonene finner frem til ordninger som gjør masterstudiet til en fordypning på avansert nivå ift. den kompetansen som barnevernspedagoger og sosionomer har fått gjennom sine grunnutdanninger.

KS ser det som hensiktsmessig at det kreves et års relevant yrkeserfaring fra søkere med annen utdanningsbakgrunn enn den sosialfaglige. Praksiserfaring vil tilrettelegge for at kandidatene får økt

forståelse av den teoretiske kunnskapen, og dermed blir mer nyttig for praksisfeltet.

8) Det er foreslått nasjonal deleksamen for utdanningene. Vi ber om høringsinstansenes innspill på en mulig innføring av nasjonal deleksamen i jus for de barnevernsfaglige masterutdanningene

KS er positiv til nasjonal deleksamen i jus for de barnevernsfaglige masterutdanningene.

9) Praksisstudier kan beskrives i forskriften, men skal da beskrives på et overordnet nivå. Detaljert beskrivelse av praksisstudiene skal skje ved den enkelte utdanningsinstitusjon. Det er ikke lagt inn krav om praksisstudier i utdanningene. Utdanningsinstitusjonene kan likevel tilby praksisstudier som en del av utdanningene. Vi ber høringsinstansene særlig vurdere om det bør forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene eller om dette kan vurderes ved den enkelte utdanningsinstitusjon?

KS mener det er viktig å ivareta behovet for et praksisnært utdanningsløp på masternivå i en 3 + 2 modell. Vi mener dette kan ivaretas på andre måter enn gjennom tradisjonell praksis, for eksempel gjennom prosjektarbeid eller ulike studentaktive læringsformer. Det kan også dras veksler på erfaringer fra praksisperiodene hos de kandidatene som har en bachelor i sosialt arbeid eller vernepleie. For kandidater fra andre utdanninger kan det bygges på kandidatenes arbeidserfaring med barn, unge og voksne i utsatte livssituasjoner (jf. forslag til opptakskrav i pkt. 8).

Det bør være opp til utdanningsinstitusjonene hvordan de vil sikre at utdanningsløpet er tilstrekkelig praksisnært til å gi den kompetansen som trengs i barnevernet. KS mener ikke det bør forskriftsfestes krav til praksis i utdanningene.

10) Har du/dere andre innspill enn det dere allerede har gitt ovenfor?

§ 8 f omhandler at kandidaten kan bruke relevant kunnskap til å kommunisere og samarbeide med samer og andre urfolk i barnevernsfaglig arbeid på en selvstendig måte. Dette er et viktig tema. Når det gjelder å bruke relevant kunnskap i arbeid med samiske familier, er dette et område under utvikling. Krav til å bruke relevant kunnskap og bruke den på en selvstendig måte bør kanskje heller erstattes med at kandidaten søker relevant kunnskap og anvender den. Selvstendighetskravet bør tones ned til fordel for å innhente kompetanse der den finnes.

Helt til slutt vil vi tillegge at det er ønskelig at mastgradsstudiene tilbys så fleksibelt som mulig, slik at flest mulig av dem som allerede arbeider i barnevernet har mulighet til å gjennomføre, for eksempel i desentraliserte modeller eller ved hjelp av fjernundervisning, og som kan kombineres med jobb.

Helge Eide
Områdedirektør Interessepolitikk

Åse Laila Snåre
Avdelingsdirektør INT Helse og velferd

